

PARK

pomysłów

kwartalnik
nr 21 (II/2022)
ISSN 2450-4769

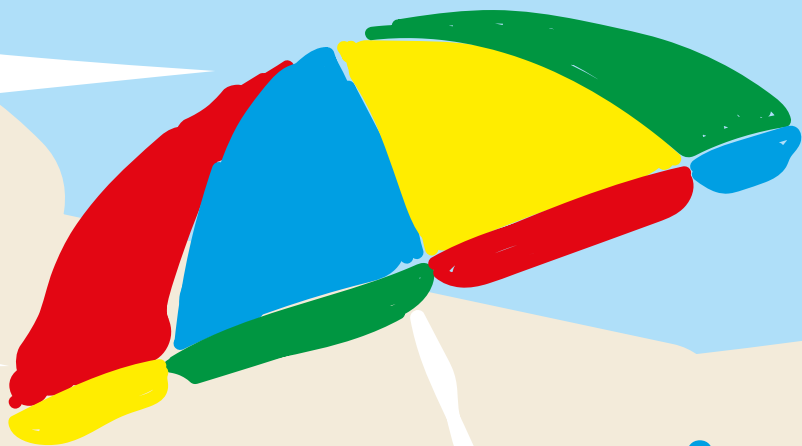
DZIEŃ DOBRY

Co słyszeć? W letnim wydaniu „Parku Pomysłów”
czekają na Ciebie nowe ciekawostki i zadania.

Baw się dobrze!

Jak masz na imię?

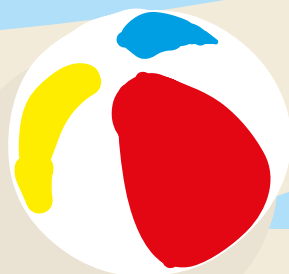
.....

SPIS TREŚCI

- 4 teczka historyka / muzeum w Ratuszu
- 8 teczka przyrodnika / muzeum w Parku Leśnym
- 10 teczka ekologa / akcja segregacja – czarny pojemnik
- 14 zrób to sam / breloczek z filcu
- 15 cztery pory roku / lato
- 16 na szlaku zwierząt wymarłych
- 20 tradycje słowiańskie / Noc Kupały
- 22 teczka przyrodnika / formy ochrony przyrody
- 25 zielony parapet / orchidea, starzec Rowleya
- 26 teczka urlopowicza / wakacje
- 30 redakcja
- 31 mieszkańcy lubińskiego zoo / krowa biało-grzbieta

Muzeum
Historyczne
w Lubinie

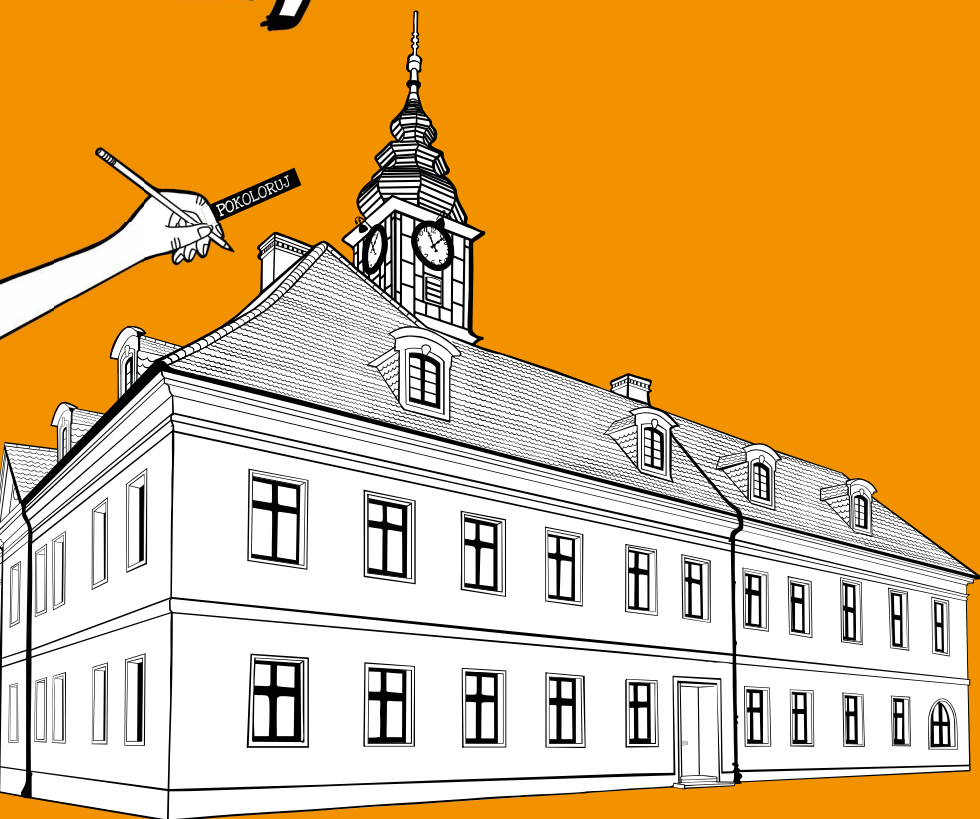
Lato to dobry czas na podróże małe i duże...

Co można zobaczyć
w Muzeum Historycznym w Lubinie?

MUZEUM w Ratuszu

1)

Historia miasta na tle życia codziennego, czyli każde pomieszczenie to jedna dekada od lat 50. XX wieku do lat 80. XX wieku. Prezentowana jest oś czasu (na podłodze) oraz przedmioty i zdjęcia danego okresu.

2)

Zbrodnia Lubińska, czyli wydarzenia z 31.08.1982 roku. Na wystawie prezentowane są archiwalne zdjęcia, dokumenty, tablice informacyjne oraz film rekonstrukcji tamtejszego dnia.

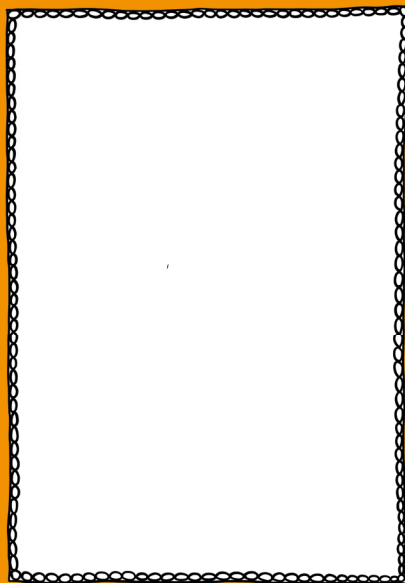
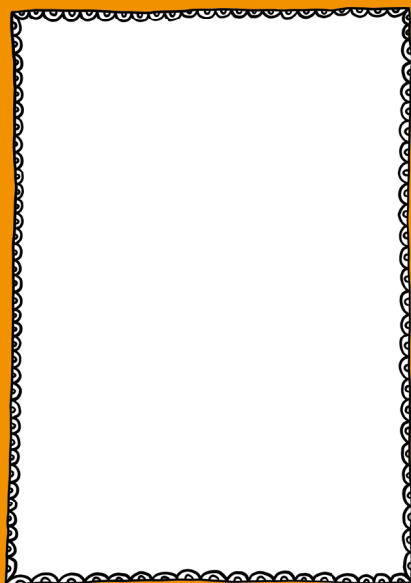

(pomnik *Pamięci ofiar Lubina 1982*)

3)

Galeria Ratuszowa, w tym pomieszczeniu prezentowane są wystawy czasowe o różnorodnej tematyce np.: ilustracje, obrazy malarskie, legendy obrazowe i wiele więcej.

Stwórz własną wystawę. Narysuj w ramach swoje dzieła!

1000.

rocznica koronacji
króla Polski

**Bolesława
Chrobrego**

W TYM NUMERZY PRZEDSTAWIAMY:

Ścieżka edukacyjna „Wielka Wojna”

MUZEUM

w Parku Leśnym

Najważniejszym elementem plenerowej części muzeum w Parku Leśnym jest stała wystawa poświęcona I wojnie światowej funkcjonująca, jako ścieżka edukacyjna pt. „Wielka Wojna”. **Składają się na nią okopy*** – takie jak te, w których wiele miesięcy spędzali żołnierze walczący na frontach I wojny światowej. **Na trasie stworzonej z kontenerów** znajduje się dalsza część ekspozycji poświęconej walkom toczonym w latach 1914–1918.

Wystawa zaczyna się od punktu poboru do Legionów Polskich, dalej można zobaczyć część ćwiczebną, okopowe kwatery żołnierzy, **kuźnię***, stajnię, kwaterę oficera, kaplicę polową i szpital polowy.

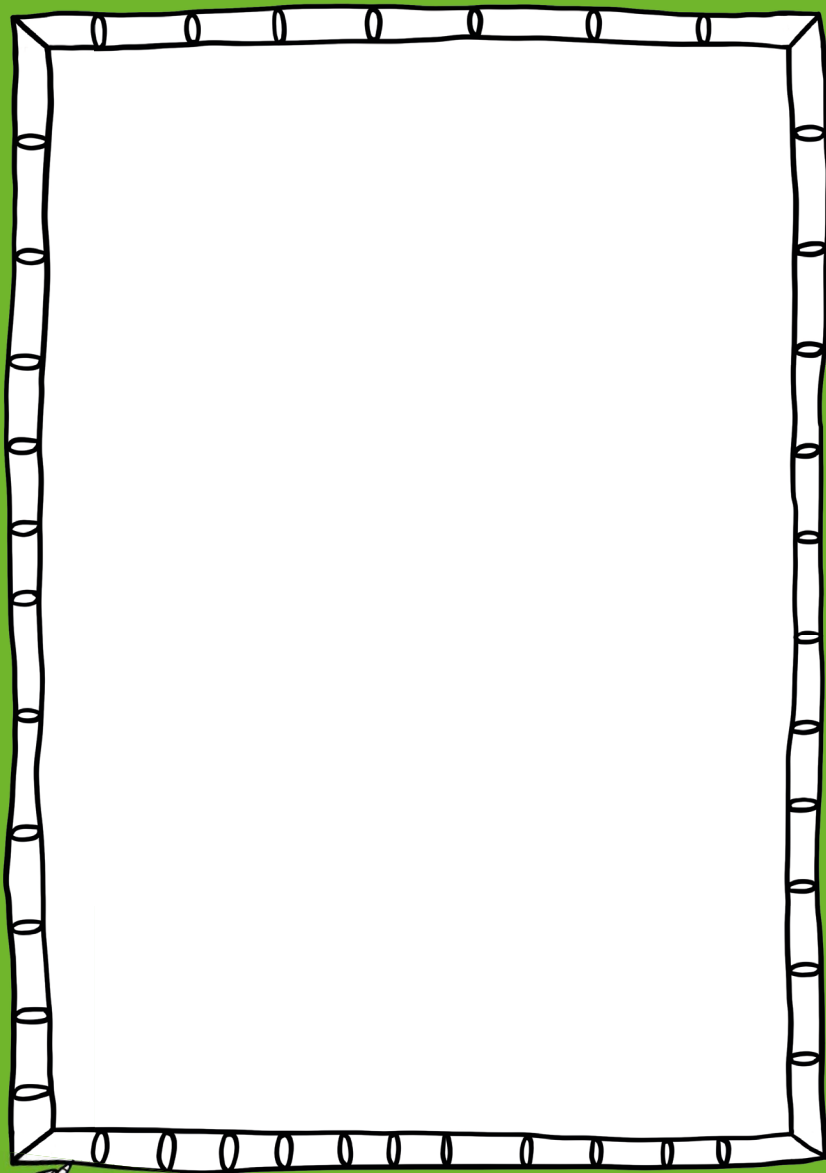
Czy wiesz, że...

* **Okopy** to umocnienie ziemne składające się z rowu i wału usypanego z ziemi, przystosowane do obrony.

* **Kuźnia** to budynek, w którym wykonuje się przedmioty metalowe za pomocą kucia.

Odwiedź ścieżkę edukacyjną w Parku Leśnym, znajdziesz tam żółnierzy w skali 1:1. Spróbuj narysować jednego z nich!

AKCJA SEGREGACJA!

Czyli jak prawidłowo sortować odpady.

POJEMNIK CZARNY

odpady zmieszane

WRZUCAMY:

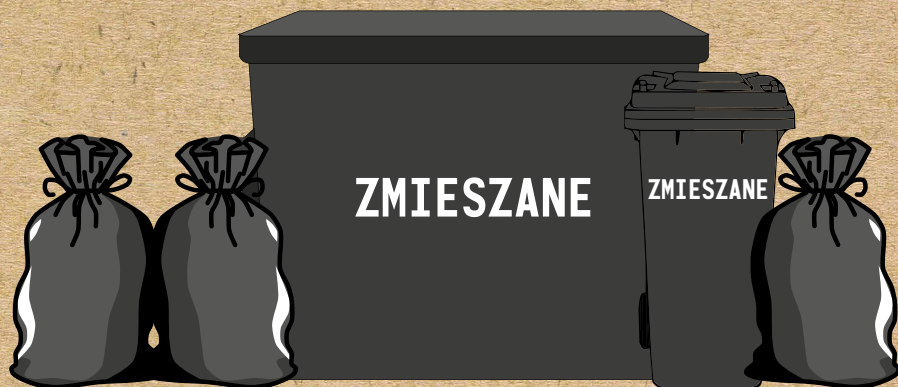
Wszystko to, czego nie można wrzucić do pozostałych pojemników i co nie jest odpadem niebezpiecznym, np.:

- zabrudzony papier,
- lustro,
- piasek,
- żwirek dla kota,
- zbity kubek,
- zużyte środki czystości.

Zostaną one odpowiednio zutylizowane.

NIE WRZUCAMY:

- zużytego sprzętu elektronicznego i AGD,
- zużytych baterii i akumulatorów,
- przeterminowanych leków i chemikaliów,
- mebli i innych odpadów wielkogabarytowych,
- odpadów budowlanych i rozbiórkowych,
- zużytych opon.

Odpady zmieszane składowane są w pojemnikach koloru **czarnego** lub **szarego**. Są z nich zabierane i przewożone do regionalnej instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK). Tam podlegają mechaniczno-biologicznemu przetworzeniu. Proces ten ma na celu **oddzielenie elementów**, które da się przetworzyć od frakcji mineralnej i bio.

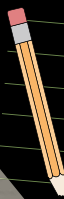

CZY WIESZ, ŻE...

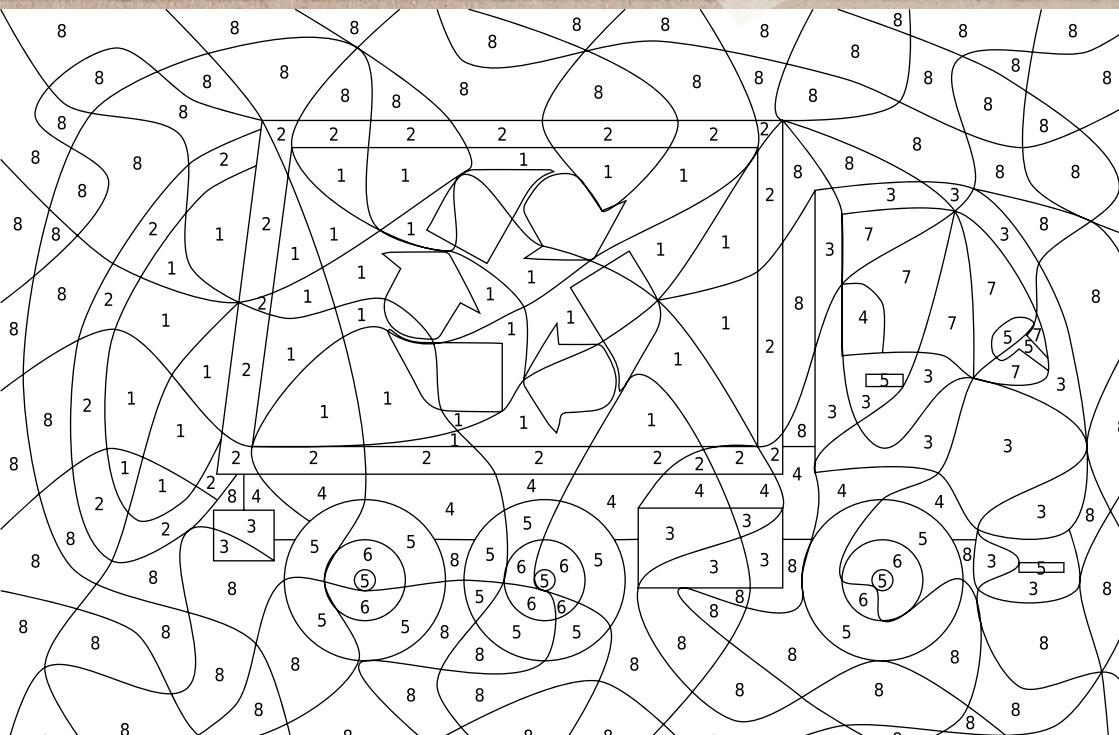
Każdy mieszkaniec naszego kraju produkuje ok. 280 kg odpadów rocznie.

Korzystając ze ściągę polokoloruj obrazek.

- 1- jasny zielony
- 2- ciemny zielony
- 3- pomarańczowy
- 4- brązowy
- 5- czarny
- 6- szary
- 7- jasny niebieski
- 8- żółty

jak możemy ZMNIJSZYĆ ilość odpadów??

Przemysłane zakupy

Nie marnuj żywności
– kupuj tylko tyle ile naprawdę potrzebujesz.

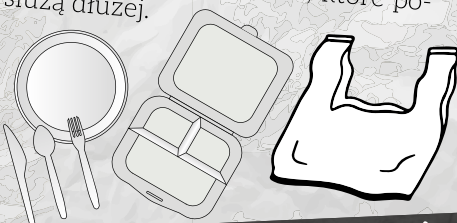

Rezygnacja z jednorazówek

Zamiast używania foliowych reklamówek, używaj toreb lnianych, bawełnianych itp. Takie torby posłużą wiele lat. **Nie używaj jednorazowych** sztućców, kubków, talerzyków i pudełek. Z powodzeniem można je zastąpić takimi, które posłużą dłużej.

Segregowanie

Segregowanie odpadów w bardzo dużym stopniu pomaga zmniejszyć ilość śmieci, jakie trafiają na składowisko. Po drugie ogranicza eksploatację zasobów naturalnych poprzez wykorzystanie w produkcji surowców wtórnych.

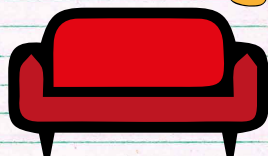

Daj drugie życie nieużywanym przedmiotom

Niepotrzebne ubrania, urządzenia, meble **sprzedaj** lub oddaj komuś, kto ich potrzebuje. Zepsute urządzenia, jeśli tylko się da, **spróbuj naprawić**.

Ogranicz używanie papieru

Dokumenty **drukuj dwustronnie** lub używaj jednostronnie wydrukowanych kartek jako **brudnopisu**. Wszelkie tekturowe pudełka i papiery do pakowania **zachowuj do ponownego użycia**.

Posgreguj odpady do odpowiednich pojemników.

ZRÓB TO SAM

BRELOCZEK Z FILCU

Materiały:
 filc w dwóch kolorach • 10 cm wstążki
 • motek mulin • igła • nożyczki
 • flamaster • wata • kartka papieru
 • ołówek

Lato to pora roku, która jednoznacznie kojarzy nam się z wakacjami. Jest to również czas, w którym najczęściej podróżujemy. Z reguły z takich wozja przywozimy ze sobą różnego rodzaju pamiątki. A co ty na to, żeby własnoręcznie stworzyć sobie taki gadżet? Poniżej znajdziesz instrukcję jak wykonać breloczek, który będzie twoją wyjątkową i osobistą pamiątką z wakacji.

1 Krok pierwszy to zrobienie szablonu z papieru, który będziesz mógł użyć do odrysowania na filcu. Narysuj na kartce wzór jaki chcesz (może być kwiatek) i wytnij.

2 Gotowy szablon, należy dwukrotnie odrysować na kawałku filcu oraz wyciąć.

3 Szycie zaczynamy od połączenia środka kwiatka z płatkami. W ten sam sposób postępujemy z drugim zestawem elementów.

4 Teraz tył i przód kwiatka musimy połączyć ze sobą za pomocą mulin. Zszywamy ze sobą brzegi płatków.

5 Co jakiś czas przerywamy szycie aby wypełnić nasz breloczek watą. Należy również zszyć w środek kawałek wstążki, która posłuży nam do zawieszania breloka.

Cztery pory roku

LATO

Lato

klimatyczne to okres roku, w którym średnie dobowe temperatury powietrza **przekraczają 15°C**.

Przesilenie

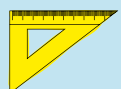
letnie to początek astronomicznego lata na półkuli północnej. Przypada ono na **21 czerwca** i trwa do 23 września, kiedy to następuje równonoc jesienna. Podczas lata astronomicznego **pora dnia jest dłuższa** od nocnej. Najdłuższym dniem w roku jest 21 czerwca, każdy następny dzień jest już krótszy, a noc dłuższa.

Latem część zwierząt **wychowuje już podrośnięte potomstwo**, inne jeszcze się rozmnażają. To okres, gdzie w środowisku występuje **duża obfitość pokarmu**.

Lato to czas, w którym w dalszym ciągu kwitną rośliny, **pojawiają się pierwsze nasiona oraz owoce**, np. truskawki, poziomki, czereśnie czy wiśnie. Późnym latem dojrzewają maliny, gruszki i jabłka. Pojawienie się jabłek **zwiastuje zbliżającą się jesień**.

ZAGADKA

Wpisz w kratki pierwsze litery odgadniętych wyrazów, a otrzymasz hasło.

DEINONYCH

To niewielki teropod żyjący we wczesnej kredzie (**115–108 mln lat temu**) na **terenach dzisiejszej Ameryki Północnej**. Obecnie znany jest jeden gatunek tego rodzaju: *Deinonychus antirrhopus*. Deinonych **prawdopodobnie posiadał pióra**, a budowa jego szkieletu miała cechy ptasie. Odkrycie i zbadanie skamieniałości deinonycha pozwoliło Johnowi Ostromowi sformułować hipotezę, według której ptaki pochodzą od dinozaurów. Dziś jest to teoria powszechnie uznawana za najbardziej prawdopodobną.

W filmie „Park Jurajski” z 1993 r. w reżyserii Stephena Spielberga występuje deinonych, chociaż nazwany jest tam **welociraptorem**, ze względu na mało atrakcyjną medialnie nazwę deinonycha. „Welociraptor” brzmiał groźniej, a przecież na wzbudzaniu strachu zależało autorom filmu. Prawdziwe welociraptory były znacząco mniejsze i lżejsze, a zatem nie byłyby tak przerażające jak deinonych. Do opisu deinonycha pod nazwą welociraptora przyznał się także autor powieści Michael Crichton, na podstawie której napisano scenariusz do filmu.

Długość ciała: ok. 3 m

Masa ciała: ok. 70 kg

ZOOLUBIN.PL

facebook.com/ZOOLubin

Rys. Dinozaury i zwierzęta prehistoryczne, Fenix, Bałchatów 2017

MIKRORAPTOR

To niewielki teropod żyjący **we wczesnej kredzie (125–122 mln lat temu) na terenach dzisiejszych Chin**. Opisuje się trzy gatunki: *M. zhaoianus*, *M. gui* oraz *M. hanqingi*. Należą do tej samej rodziny co *deinonychus* i również posiadały pióra. *Microaptor* *qui* miał asymetryczne pióra zarówno na kończynach górnych, jak i dolnych, co może oznaczać, że przystosowany był do aktywnego lotu. Prawdopodobnie nie był to lot zaawansowany, ale coś między szybowaniem a lotem współczesnych ptaków. Badania wykazały, iż pióra mikroraptora były czarne jak u szpaków. Długi ogon również był opierzony i **pomagał w zachowaniu równowagi na lądzie oraz stabilności w locie**.

Część paleontologów uważa, że używał skrzydeł do spadania z drzew na potencjalną zdobycz. Jednak Chatterjee i Templin zakwestionowali taką technikę uznając powierzchnię skrzydeł mikroraptora za zbyt małą na ten rodzaj polowania. Nie wykluczają jej skuteczności na mniejszych dystansach. Zachowana zawartość żołądka ujawnia, że mniejsze ssaki stanowiły przynajmniej część diety mikroraptora, ponadto żywił się ptakami, owadami, larwami, a także rybami.

Długość ciała: 0,8 m

Masa ciała: 1 kg

ZOOLUBIN.PL

facebook.com/ZOOLubin

Rys. www.extinctanimals.org/deinonychus.htm

DINOZAURO

Szukanie kwiatu paproci

czyli, jak Słowianie witali lato

Słowianie witali nadejście lata świętem o nazwie **Noc Kupały**. Obchody zaczynały się o zmierzchu od **rozpalenia ognisk**, w których palono nazbierane w lasach i na łąkach zioła. Odbływały się różnego rodzaju **wróżby, zabawy i tańce**. Podczas tej nocy, dziewczęta **puszczały wianki** w nurt rzeki z zapalonymi świecami, które wyławiali kawalerowie.

Kwiat paproci, inaczej nazywany perunowym kwiatem, to według wierzeń słowiańskich mityczny kwiat, który miał **zakwitać tylko raz w roku**. Właśnie w czasie przesilenia letniego, podczas najkrótszej nocy. Legenda głosi, że znaleziony kwiat **miał zapewniać bogactwo i dostatek**, przez co jego poszukiwania stały się stałym elementem obchodów słowiańskiego święta Kupały.

Jak według Ciebie, powinien
wyglądać kwiat paproci?

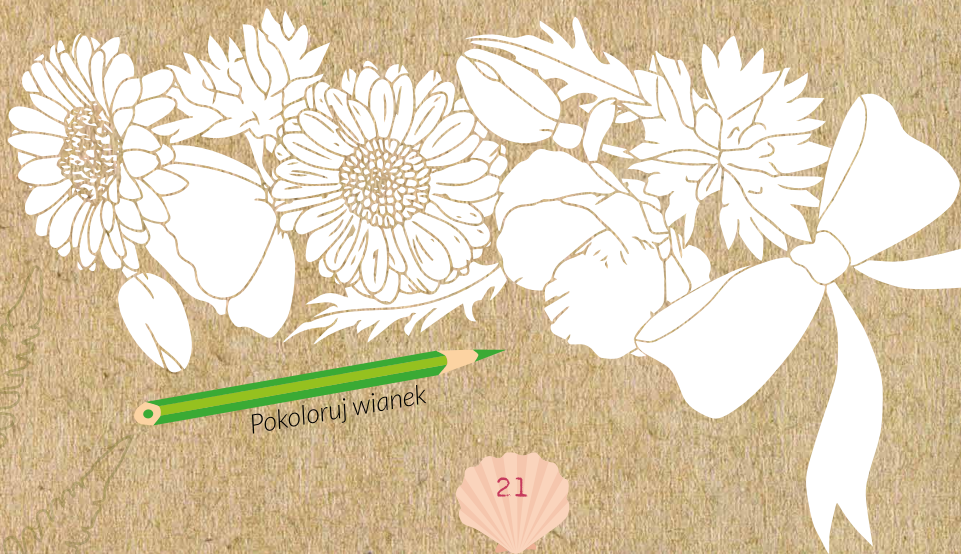
Narysuj go.

Noc Kupały — święto wody, ognia, słońca, księżyca, urodzaju, płodności, radości i miłości. Powszechnie było obchodzone na obszarach zamieszkałych przez **ludy słowiańskie**. Święto o podobnym charakterze obchodziły także **ludy bałtyckie, germańskie, celtyckie oraz część narodów ugrofińskich**.

Do dzisiaj w **Finlandii** jest to jedno z najważniejszych świąt w kalendarzu. Na **Łotwie** istnieje pod nazwą **Ligo** i jest świętem państwowym, wolnym od pracy, przypadającym na 23 i 24 czerwca. Od 2005 roku również na **Litwie**, dzień 24 czerwca jest wolny od pracy.

Noc Kupały w różnych rejonach Polski nosiła inną nazwę. Terminu **Kupalnocka** bądź **Noc Kupały** używano na **Mazowszu** oraz **Podlasiu**. Na **południu Polski, Podkarpaciu i Śląsku** świętowano **Sobótki**. Natomiast na **Warmii i Mazurach** to święto nazywano **Palinocką**.

Kupalnocka była tak **mocno zakorzenionym świętem**, że po wprowadzeniu chrześcijaństwa, zdecydowano się kultywować ten zwyczaj pod nazwą **Nocy Świętojańskiej**.

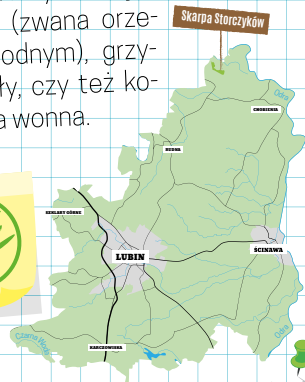
REZERWAT PRZYRODY

Skarpa Storczyków

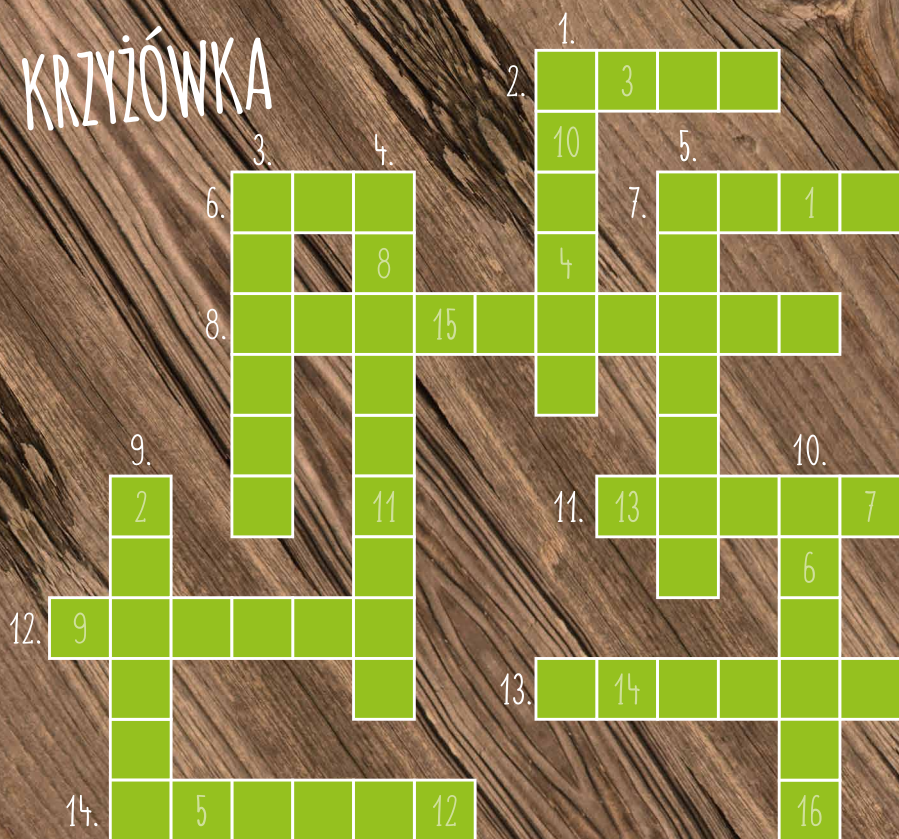
Data utworzenia: 15 lutego 1994
Powierzchnia: 65,17 ha
Położenie: Powiaty:
lubiński, polkowicki
Gminy:
Grębocice, Rudna
Rodzaj rezerwatu: leśny
Typ ochrony: fitocenotyczny
Typ ekosystemu: leśny i borowy

Skarpa Storczyków oddalona jest 30 km, na północ od Lubina. Położony w gminie Rudna obszar, to liczne malownicze wąwozy oraz stroma zalesiona skarpa Pradoliny Głogowskiej. W rezerwacie dominuje głównie las bukowy, z wielkogabarytowymi okazami drzew, uznanymi za pomniki przyrody oraz las grądowo-lęgowy. Na terenie tym ochroną objęty jest storczyk kuszczyk połabski (który w Polsce występuje tylko w dwóch innych miejscach), a także kotewka (zwana orzechem wodnym), grzybień biały, czy też koryczka wonna.

KRZYŻÓWKA

HASŁO:

1	2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15	16

1. DĄB LUB KLON
2. MIESZKANIEC LASU Z KLAMĄ
3. SPADAJĄ NA JESIEŃ Z DRZEW
4. ROSNĄ W REZERWACIE PRZYRODY KOŁO ORSKA
5. KAMPINOSKA LUB BIAŁOWIESKA
6. LIŚCIASTY LUB MIESZANY
7. ... NARODOWY, CHRONI ROŚLINY I ZWIERZĘTA

8. PRZYRODA, NATURA
9. CZŁOWIEK ZAJMUJĄCY SIĘ OCHRONĄ ŚRODOWISKA
10. KWITNĄ NA WIOSNĘ
11. ZIMNICA, BĄCZYNA, ODRA
12. ... PRZYRODY, NP. DĄB BARTEK
13. PTAK ODLATUJĄCY NA ZIMĘ DO CIEPŁYCH KRAJÓW
14. JESZTENIA MOŻNA JE ZBIERAĆ W LASACH

DOPASUJ NAZWY MIESZKAŃCÓW DRZEW, ŁĄCZĄC LINIĄ OBRAZEK Z NAZWĄ.

dzięciół

nietoperz

wiewiórka

wróbel

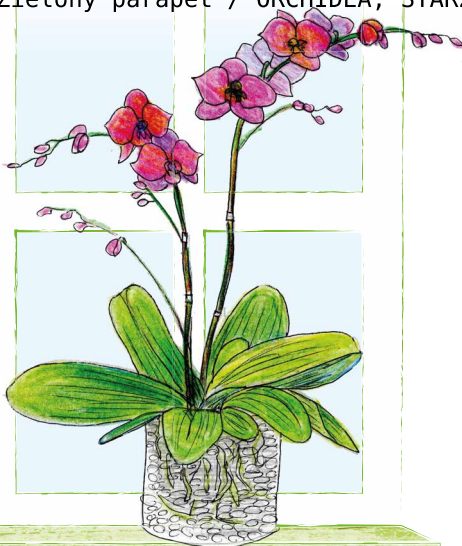
rudzik

stonoga murawa

puszczyk

ZNAJDŹ WSZYSTKIE ZWIERZAKI, KTÓRE UKRYŁY SIĘ W LIŚCIACH DRZEW I ZAZNACZ JE KÓŁKIEM.

Zielony parapet / ORCHIDEA, STARZEC ROWLEYA

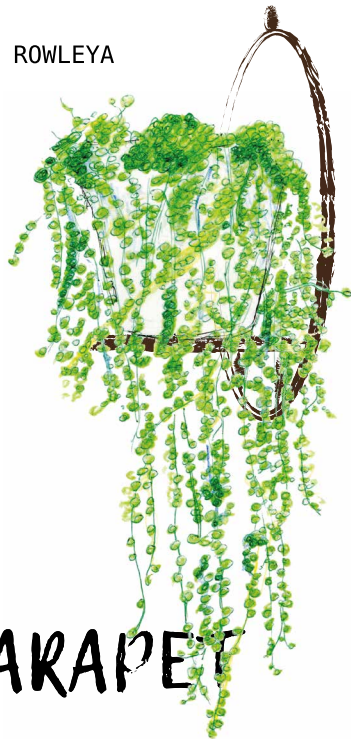
ZIELONY PARAPET

FALENOPSIS/STORCZYK/ORCHIDEA

Phalaenopsis

Domowa odmiana storczyków. Roślina znana z przepięknych kwiatów! Nie znosi przeciągów. Lubi słońce, ale nie ostre. Odpowiedni na wschodni parapet. Podlewamy rzadko, ale obficie. Najlepiej wstawić doniczkę na kilka minut do garnka wypełnionego wodą z nawozem do storczyków. Rośnie tylko w dedykowanym podłożu. Nigdy nie przesadzaj ich kwitnących! Przy przesadzaniu usuń obumarłe lub zgniłe korzenie (ważne — czystymi narzędziami!). Zdrewniały pęd kwiatowy możesz później odciąć. Nawet zaniedbane storczyki da się uratować!

STARZEC ROWLEYA

Senecio rowleyanus

Potocznie zwany „sznur pereł”.

Charakterystyczny z długich, zwisających pędów, z mnóstwem zielonych, mięsistych kuleczek. Uwielbia słońce, jednak trzeba uważać, żeby się nie sparzył (szczególnie latem). W półcieniu kuleczki będą mniejsze. Nie znosi zraszania, ani zalania! Podlewać dopiero jak przeschnie ziemia, podlewać go najlepiej z podstawki. Najlepiej prezentuje się na podwyższeniu, np. wyższej półce.

WAKACYJNA

lista wyzwań

☐ zrobić zdjęcia kwiatkom

☐ zobaczyć owady pod lupą

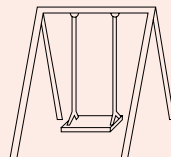
☐ iść na spacer

☐ zjeść lody

☐ zdmuchnąć dmuchawca

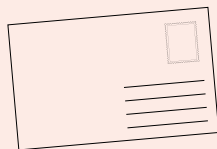

☐ przeczytać książkę

☐ połuścić się na huśtawce

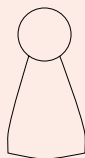

☐ wystać pocztówkę

☐ oglądać niebo leżąc na trawie

☐ zagrać w grę planszową

☐ założyć zielnik

☐ położyć na leżaku w parku

☐ zagrać w piłkę

☐ ułożyć puzzle

Jedno z wakacyjnych wyzwań
możesz zacząć realizować już
teraz, robiąc poniższe zadanie.

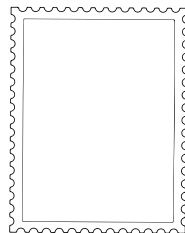
Zaprojektuj pocztówkę z wakacji, wytnij i przyklej
obie strony na grubszy karton. Tak przygotowaną
pocztówkę możesz wystać do kogoś bliskiego.

Pozdrowienia

z najlepszych wakacji w

Pogoda jest

Widzieliśmy już

i

W planach mamy jeszcze

.....

.....

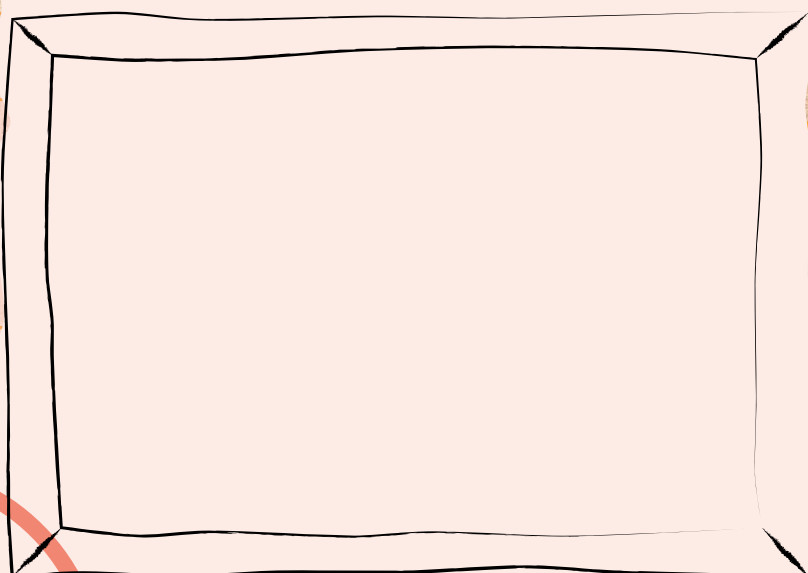
Wracamy

.....

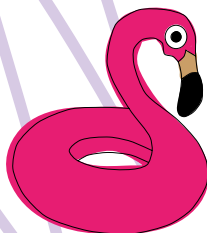
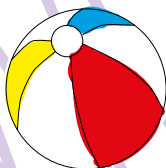
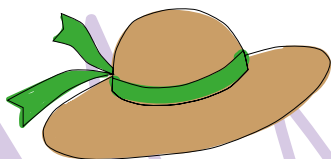
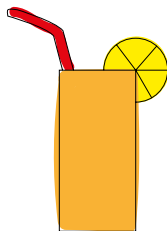
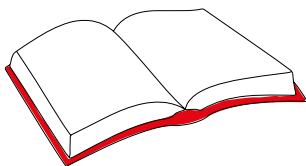
PUDELKO

na pamiątki z wakacji

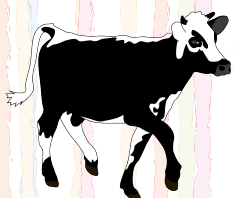
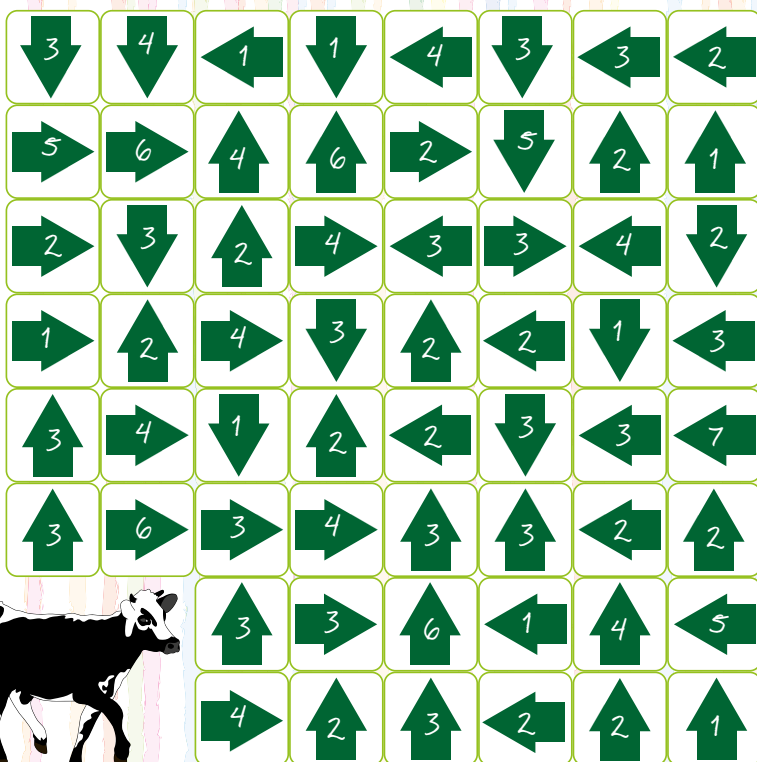
Pudełko pełne znalezionych skarbów to ciekawa pamiątka z wakacji. Możesz je stworzyć samodzielnie, zbierając różne kamyczki, listki, muszle czy piórka. W poniższym pudełku narysuj co udało Ci się znaleźć.

W każdym rzędzie wykreśl
jeden niepasujący element.

**POMÓŻ BREWCE PRZEJŚĆ
NA ŁĄKĘ.**

Wydawca: Stowarzyszenie „Lubin i okolice”, ul. T. Kościuszki 12, 59-300 Lubin

Kontakt: lubiniokolice@gmail.com

Współpraca:

Centrum Edukacji Przyrodniczej w Lubinie, Muzeum Historyczne w Lubinie

Skład numeru: Izabela Grygiel **Opracowanie graficzne:**

Agata Bończak (str. 16-19), Karolina Smolarek (str. 4-9),

Izabela Grygiel (str. 1-3, 10-15, 20-31)

Opracowanie merytoryczne: Magdalena Gębarowska (str. 4-9),

Izabela Grygiel (str. 10-15, 20-21, 23-24, 26-29), Agata Łabuzińska (str. 22, 25),

Iwona Skrypin (str. 16-17), Andrzej Łużyński (str. 31)

Lubin 2022

Krowa białogrzbieta

(łac. *Bos taurus taurus*)

Rasa ta od wieków występowała na terenach Polski, natomiast według drugiej hipotezy przywędrowała do nas przed wiekami z okolic Bałtyku. Charakteryzuje się dużą zdrowotnością oraz wytrzymałością na trudne warunki atmosferyczne, doskonale wykorzystuje paszę. Umaszczenie jest zwykle białe z czarnymi, rzadziej czerwonymi, z białym pasem na grzbiecie. Rasa krowy białogrzbietej w latach 70. XX w. niemal całkowicie wymarła, wyparta została przez rasy bardziej wydajne mlecznie. Na szczęście udało się ją ocalić. Od lat 90. XX w. białogrzbiety ciągle przybywa, ale cały czas proces restytucji wymaga prowadzenia działań ochronnych.

LATO